

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א

לזכור את השם יתברך תמיד

אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים". ונתן עוד ראייה בזה מן האותות והמופתים הגדולים והנוראים אשר עשה לנו יתב' במדבר ואמר אחר זה (שם) "המוליכך במדבר ארבעים שנה" וגו'. כי מהם יתבאר לנו כי כל הטובות בארץ ובזולתה הם מאתו יתעלה, לא בכחנו ועוצם ידינו. אבל "והיה אם שכח תשכח את ה' אלקיך והלכת אחרי אלהים אחרים" (שם) התראה גם בעבודה זרה. והנה נתבאר זה. וזאת המניעה, רצוני לומר מפסוק "השמר לך פן תשכח את ה'", זכרה בעל ההלכות (אות קע"א).

קיצור דבריו: יש מצות עשה "אנכי ה' אלקיך" להאמין שיש אלוהים שברא את העולם יש מאין ופועל את כל הנמצאות. ויש במקביל מצות לא תעשה שלא לשכוח את בורא העולם. ומשום גודל חשיבות דבר זה אף כפל את האיסור לשכוח את השי"ת.

ד) והרמב"ן בחומש (דברים ו' י') כתב: יזכיר בכאן כי ברבות הטובה יזכור ימי עניו ומורודו שהיה עבד במצרים, ולא ישכח את השם שהוציאנו מן העבדות ההוא לטובה הזאת, אבל יזכור חסדיו תמיד ויירא אותו ויעבוד לפניו כעבד לאדוניו. ובנוסף לזה יש מצוה לזכור חסדי השי"ת שעשה עמו בהוציאנו ממצרים וגם במדבר.

ה) בספר חרדים (פרק י"ב נ"א) כתב: "וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל", הרי זו מצות עשה לזכור את ה' תמיד, על דרך "שיתיה ה' לנגדי תמיד". ואמר המשורר 'יערב זכר על לשוני כמו נופת צוף טעמתי', וכתב (ישעי' כ"ו ח') "לשמך ולזכרך תאות נפש". ולמעלה מפסוק זה בפרשה זו כתב (שם י"א) "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך", וכתב רבינו יונה (ש"ג אות כ"ז) שזו מצות לא תעשה שלא לשכוח שמו הגדול רגע, ונלמוד ממה דאמרינן בספרי בכמה דוכתי "זכור" יכול בלב, כשהוא אומר "לא תשכח" הרי לב אמור, הא מה אני מקיים "זכור, בפה, והכא נמי דכוותיה. ואמר תחלה "פן תשכח", בלב, והדר אמר "וזכרת" בפה, והיינו דכתב רבינו יונה. ויש לאדם בכל יום לעתים לעורר האהבה ולומר בפיו פסוקי זכרון ויצרנו ויראתו יתברך, כגון "מלא כל הארץ כבודו", ופסוק "גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם", "אלקי עולם ה'", וכיוצא באלה. וכן היה נוהג מורי הרב החסיד כמהר"ר יוסף סאגיש זלה"ה, ובתוקף חיבה לעתים מרגלא בפומיה לשון נוסח תפלה דראש השנה 'אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך', (ענף מצוה).

לזכור שכל הבא על האדם הוא לטובה מאת השי"ת

ו) עד כאן הבאנו מה שלמדו המפרשים מפסוקים הנ"ל, לזכור תמיד שהשי"ת הוא המשפיע לו טובה. אמנם בספר הזכירות לבעל מרפא לנפש על חובת הלבבות הלך בדרך אחרת ולמד מפרשה זו שתי זכירות באופן אחר: א. לא לבעוט

א) כתוב בתורה הקדושה (דברים ה' י"ח) "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנְתֶנּוּ לָךְ פֶּתַח לְעֵשׂוֹת חַיִּל לְמַעַן הָקִים אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם כִּי־הָיָה". ונאמר עוד: (דברים ו' י"ב): הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱשֶׁר הוֹצִיאָךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים. ושוב פעם להלן (ח' י"א) "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוָּה הַיּוֹם".

פירושו שיש מצוה לזכור שיש בורא עולם הנותן לו כח לעשות מה שהאדם רוצה לעשות, וגם שיש שני איסורים שלא לשכוח את זאת. ומצוה זו היא הראשונה שבשש מצוות התמידיות שאדם חייב בהם בכל עת ובכל שעה, שנתבארו במק"א.

לזכור את השי"ת בכל עת

ב) בספר שערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' אות כ"ז) כתב: מן האזהרות התלויות בלב: "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך" (דברים ח', י"א). ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות צ"ב א): כל מקום שנאמר "השמר", "פן" ו"אל", הרי זה לא תעשה, הוזהרנו בזה לזכור את השם יתברך בכל עת. וחייב האדם להשתדל לקנות לנפשו תמיד ההנהגות המחויבות מן הזכירה, כמו היראה והצניעות וקישוט המחשבות וטכסיס המידות, כי זרע הקודש ישיגו כל הנהגה נאוה והמעטירה בעליה מזכירת השם יתברך, כמו שנאמר (ישעיה מ"ה, כ"ה): "בה' יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל".

ג) והרמב"ן כתב (ספר המצוות, שכחת הלאוין): המצוה הראשונה שנמנענו שלא ישכח אחד ממנו אמונת האלקות.

וענין המניעה הזאת שנצטוונו מצוה ראשונה בקבלת מלכות שמים כלומר שנאמין שיש אלוהים פועל כל הנמצאות מוציאן מאין מוחלט אל היש שהם עליו ואל היש שיחפוץ בו בכל זמן מן הזמנים, והוא שאמר יתב' ויתעלה "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", שהיא מצוה באמונה כמו שכתב הרב (הרמב"ם - מ"ע א') וביארנו אנהנו (מ"ע א') אותו בראיה מדבריהם ז"ל.

ד) וצוה אותנו בזאת האמונה שהיא יסוד התורה, וכפל לנו מניעה בכפירה ממנו שהוא בטול כל האמת. והוא אמרו (ואתחנן

ו') "השמר לך פן תשכח את ה' אשר הוציאך מארץ מצרים מבית עבדים". ירצה בזה שלא נשכח עיקר האלהות, ונכפור או נסתפק בו לומר שאין אלוהים, ושהעולם קדמון בעצמו או קדמון בסבה ועלה ולא ישתנה. ונתן הראיה במצוה ובמניעה הנזכרים, יציאת מצרים שנעשה באותות ומופתים מחודשים משנים התולדות מורים על אלוהים קדמון חפץ ויכול ומחדש. שענין יציאת מצרים ליודעיו משתק כל כופר בחדוש העולם ומקיים האמונה בידיעת האלוהים והשגחתו ויכלתו בכללים ובפרטים. וכפל המניעה הזאת ואמר ית' (עקב ח') "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך לבלתי שמור מצותיו". וזו גם כן מניעה מלשכוח האמונה באלקות ושיכפור מפני זה בתורה ובמצות אמר (שם) "ורם לבבך ושכחת את ה' "

בהקב"ה אם משפיע לו טובה ועושר; ב. לא לבעוט ביסורים ובעוני אלא לקבלם באהבה.

ז) וכתב שם שהענין מבואר בפסוקים האלו שבפרשה, כמו שנאמר (שם י"א-י"ח) "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצַוֶּה הַיּוֹם (זהו הפסוק השלישי שהבאנו בראש המאמר, והוא הוסיף להביא את המשך הפרשה שם).

פן תאכל וּשְׁבַעַת וּבְתִים טִבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבְּתָ. וּבְקִרְךָ וְצִאֲנֶךָ יִרְבֶּינָ וְיִקְסֶיךָ וְיִרְבֶּה לָךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה. וְרַם לְבָבְךָ וְיִשְׁכַּחַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עֲבָדִים. הַמּוֹלִיכֶךָ בְּמִדְבַר הַגְּדֹל וְהַנּוֹרָא נְחֹשׁ שָׁרָךְ וְעִקְרָב וְצִמְאוֹן אֲשֶׁר אֵין מִיָּם הַמוֹצִיא לָךְ מִיָּם מִצּוֹר הַחֲלָמִישׁ. הַמֵּאֲכִלֶךָ מִן בְּמִדְבַר אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עֲנֶתְךָ וְלְמַעַן נִסְתָּךְ לְהִיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ. וְאִמְרַתְךָ בְּלִבְבְּךָ כַּחֲי וְעֵצִים יְדֵי עֵשָׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה. וְזִכְרַתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לָךְ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל לְמַעַן הָקִים אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם כִּיֹּם הַזֶּה".

ומשמע בסמ"ג (שהובא להלן סי"ד) שכל הפרשה היא בכלל מצוה זו, וכן נהג הגאון החכם צבי נ"ע, לקרות [כל יום] כל הפרשה הזו, ע"ש. אך בשל"ה שם ובשאר ספרים לא מצאתי רק כמ"ש למעלה רק הפסוק "וזכרת" לבד.

ח) וביאר שם וז"ל: אמנם כדי להבין הענין היוצא משני זכירות האלו (זכירת השי"ת וזכירת המון) על בוריי, ראוי שנבאר בקיצור מה שנמצא בכמה ספרים קדושים. והוא שראוי לכל משכיל להבין ענינו על מה ולמה בא אל העולם הזה בגוף ונפש, ומה ה' שואל מעמו. ומבואר בעיני כל חכם לב שרוצה הקב"ה לזכות את האדם להרים מעלתו, לנשאו ולנטלו במדרגה העליונה במדרגת המלאכים ומשרתיו הקרובים אל אור כבודו, ולהטיב עמו בחסדו הגדול מה שאין הפה יכול לדבר ועין לא ראתה וגו' (שעיה ס"ד). ולא היה ראוי לטובה הגדולה ההיא בעוד שהיתה הנשמה בלא גוף שלא פעל ועשה שום עבודה, ואין ראוי ליטול פרס מרבו בחנם (לאכול נהמא דכסופא). אבל כשהלבישו במלבוש הגוף הזה ויכול לפעול בו טוב ורע, הנה שכרו אתו כפי פעולתו שלפניו ואוכל כפי עבודתו בעוה"ז. והגוף הזה צריך למזון ולמחיה ומלבוש ודירה ויתר צרכיו למען ענותו בסיבולתו ולנסותו הילך בתורתו אם לא. כי לכך נתן לנו תורתו הנאמנה כדי להנהיג כל צרכי גופנו ונפשנו על פי דת ודין תורתנו לטוב לנו כל הימים בעולם הזה, וצדקה תהיה לנו בעולם הבא כאשר נשמור ללכת בכל דברי התורה הזאת. ואם לא ילך בתורתו להורידו לשאול תחתית והיה דראון כל בשר. ודי לו בזה בלבד אם אינו זוכה לשכר הנמרץ שאין למעלה ממנו.

ט) והנה כל מיני נסיונות מה שמנסה ה' יתברך את האדם, הם נכללים תחת שני דרכים האלו, הא' בעוני וברישי או ביסורים בגופו או בממונו, אם יסבול חרפת רעב וחוסר לחם או יסורים אחרים ולא יקוץ. והשני שמנסה את האדם בעושר וכבוד ובכל מיני תענוגות בני אדם אם ישמן ויבעט או יכלכל דבריו במשפט. זהו כלל כל הנסיונות שמנסה את האדם בעולם הזה.

י) לכך בא אלקים בשני זכירות אלו, שהם כנגד שני נסיונות האלו. וזכרת את כל הדרך וגו', הוא נסיון העוני, כמו שאמר שם ויענך וירעיבך וגו'. והזכירה הזו של וזכרת את ה' אלקיך וגו', הוא כנגד נסיון העושר, כמו שמבואר בפסוק פן תאכל ושבעת וגו'. ורצה הקב"ה לזכות אותנו במצוות האלו כדי לשייה לזכרון בין עינינו תמיד להורות את בני ישראל ולזרום לבל יקוצו בעוני ולא יבעטו בעושר. וישים המשכיל אל לבו אם יבואו עליו יסורין או עוני שהוא הכל להנאתו ולטובתו, כמו שאמר כי כאשר יסור יש את בנו ה' אלקיך מיסרך. ומי הוא ששונא את בנו, ובודאי היסורין הבאים על האדם, או שהם לכפר את כל עונותיו ויהיה שכרו שמור לו לעולם הבא ולא יראה שום

גיהנם, או שהם על דרך התמורה וחלופין, שהם יסורין של אהבה להטיבו באחריתו ולתת תמורתם מהטובות הגדולות אשר עין לא ראתה וגו', ולכך יקבל הכל מאלקיו בשמחה ובטוב לבב.

יירגיל עצמו לומר על הכל, כל מה דעבדין מן שמיא לטב עבדין, כמו שאמרו חכמינו ז"ל במשנה (ברכות פרק ט' מ"ה) חייב אדם לברך על הרעה (בשמחה) כשם שמברך על הטובה. ואמר דוד המלך ע"ה (תהלים ק"א א') "חסד ומשפט אשירה" [ודרשו חז"ל: ברכות דף ס: אם חסד - אשירה, ואם משפט - אשירה]. ואם אינו מקבל הכל באהבה, רק שהם שלא לרצונו, אזי בודאי עונותיו סדורין, עכ"ד המרפא לנפש.

יא) וכתב בחובת הלבבות, דע אחי כי העשר נסיונות שנסה המקום ב"ה את אברהם אבינו ע"ה, לא היינו משבחין לו עמדו בהם לולי שהיה מקבל הכל מאלקיו ברצון וטוב לבב, כמ"ש "ומצאת את לבבו נאמן לפניך, (נחמי ט'). ודור המדבר היו בהיפך זה כמו שכתוב (תהלים ע"ח) "ויפתוהו בפיהם וגו' ולבם לא נכון עמו" וגו'. ולכן האשימם משה רבינו והוכיחם. והסבל הטוב מדה טובה והסבל שבעליו מוכרח בו אין לבעליו שכר עליו ולא מחילה בו. ואמר דוד המלך ע"ה (תהלים כ"ה) "כל ארחות ה' חסד ואמת", שאם הוא למחול בו עוונותיך הוא אמת, ואם הוא לתת תמורתה בעולם הבא על סבלך הנסיון, הוא חסד, ואינה יוצאה מחסד ואמת. ואם תטיב להסתכל בענינים האלו בלבך יהיה אחרית סבלך טוב והגמול עליו מובטח עכ"ל, החובת הלבבות בקיצור.

יב) וכתב בשערי קדושה וז"ל: יסורים המכפרים הם כל מיני יסורים אפילו שנהפך לו חלוקו וטרח להפכה, וכן אם הטיל ידו בכיס להוציא ב' דינרין והוציא א' וצריך להטיל ידו פעם שנית עכ"ל. והוא מהגמרא (ערכין ט"ז): "עכ"ל ספר הזכירות, וע"ש עוד.

שלא להתגאות

יג) בספר עבד המלך (דב"ח) כתב (על דברי הרמב"ן בסה"מ, המובאים לעיל ס"ג): והנה בסוטה ה' אמרו דפסוק זה הוא אזהרה שלא להתגאות (כמבואר שם בסמוך). מ"מ פשוט הוא לרמב"ן ורבינו יונה דפסוק זה הוא גם אזהרה שלא לשכוח את ה'. וכן יראה מרש"י שם וז"ל: אזהרה שלא יהא גס רוח "ורם לבבך ושכחת", אלמא מגובה לב בא לידי שכחה ששוכח את בוראו, ובשכחה הוא מוזהר "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך", עכ"ל.

יד) בספר מצוות גדול (לאון סימן ס"ד) כתב: "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך" (דברים ח', י"א), אזהרה שלא יתגאו בני ישראל כשהקדוש ברוך הוא משפיע להם טובה, ויאמרו שבריוח שלהם ובעוצם ידם ועמלם עשו והרויחו כל זה, ולא יחזיקו טובה להקדוש ברוך הוא מחמת גאונם, שעל זה עונה זה המקרא. ואומר גם בפרשת ואתחנן (דברים ו', י"א) "ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וגו' ואכלת ושבעת, השמר לך פן תשכח" וגומר. וזה הפירוש שפירשתי מפורש בסמוך (דברים ח', י"ב) "פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וגו' ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים וגו', ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל". ומכאן אזהרה שלא יתגאה האדם במה שחננו הבורא, הן בממונו הן ביופי הן בחכמה אלא יש לו להיות עניו מאד ושפל ברכ לפני ה' אלהים ואנשים ולהודות לבוראו שחננו זה המעלה. ובמוסר השירה כתוב (דברים ל"ב, ו') "הלה" תגמלו זאת וגו' הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוונך". ושבח הכתוב הענוה שנאמר (במדבר י"ב, ג') "והאיש משה עניו מאד".

טו) ואמרינן בירושלמי דמסכת שבת פרק קמא (ה"ג) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסולייטא, פירוש למנעלה, שנאמר (משלי כ"ב ד') "עקב ענוה יראת ה' ", וכתוב (תהלים קי"א, י') "ראשית חכמה יראת ה' " וגו'. ודרך שתשרה שכינה על הענוים שנאמר (ישעי' נ"ז, ט"ו) "אשכנח את דכא

נדבת הרב מרדכי טאוב זב"ב שליט"א חתן הרב גדליה גרינפלד שליט"א לרפואתו השלימה בתושח"י של בנם הרב הנוול בן רחל בת מרים נ"י. יה"ר שיזכו להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו, ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים ויורו רב נחת מכל יוצא"י כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

נתרם לזכות החתן הבה"ח רועי קלכמן הי"ו לעת יום שמחת ליבו בבואו בברית הנישואין בשעט"מ עב"ג טחח"י בת הרב ברוך דבוש שליט"א. יה"ר שיעלה היוזג יפה וזכו לדורות ישרים ומבורכים מתוך בריאות ושמחה שלום ושלווה כל הימים, אכ"ר החתונה תתקיים א"ה ביום ראשון ג' אלול באולמי ארמונות חן ב"ב

ושפל רוח". ודרשינן במסכת סוטה (ה, ב) שכל המשפיל עצמו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן, שנאמר (תהלים נ"א, י"ט) "זבחי אלקים רוח נשברה", ולא עוד אלא שתפלתו מקובלת שנאמר (שם) "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבה". ואני דרשתי [לרבים] עוד כי אפילו משאלות לבם ותאותם שומע הקדוש ברוך הוא וממלא רצונם, אף על פי שלא התפללו על זה שנאמר (תהלים י, י"ז) "תאות ענוים שמעת ה' תכין לבם תקשיב אזנך", תפלת ענוים לא נאמר אלא תאות תכין לבם, כלומר מה שחושבים בלבם.

צאו וראו מה פירש דוד מלך ישראל (תהלים כ"ב, ז) "ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם", כלומר יש לי לדמות עצמי לתולעת שהוא תחת העפר בחרפה, כך כשאדם מת העפר למעלה מראשו, ולכך היה דוד שפל לפני האלקים, שהיה מפזז ומכרכר לפני בוראו כמו שאמר למיכל (שמואל ב' י, כ"ב) "והייתי שפל בעיני ולפני אנשים". וכשקילל אותו שמעי בן גירא אמר (שם ט"ז, י"א) "הניחו לו", וכל זה גרמה הענוה היתירה.

והאריכו רבותינו בגנאי גסי הרוח במסכת סוטה (ה, א) שנקראו תועבה כדכתיב (משלי ט"ז, ה) "תועבת ה' כל גבה לב", ולא יראו בנחמת ציון כדכתיב (צפני ג', י"א-י"ב) "כי אז אסיר מקרבך את עליזי גאותך ולא תוסיף לגובהה עוד בהר קדשי, והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה' ". ואינו ר"ל עם עני ממש, שהרי כתוב (ישעי' ס', ט') "כי לי איים יקוו ואניות תרשיש כבראשונה להביא בנייך מרחוק כספם וזהבם אתם", אלא רוצה לומר עם עניו. וכן תרגם יונתן עם ענוותן. ואומר שלמה בספר משלי (כ"ט, כ"ג) "גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמוך כבוד". ואמרו רבותינו (אבות פ"ד משנה ד') "מאד מאד הוא שפל רוח שתקות אנוש רימה", ומותר האדם מן הבהמה אין, כי אם עבודת הבורא יוצר הכל ולעשות לו נחת רוח.

טז **תוכחת** הענוה דרשתי לרבים כך אבל לחברה על לאו זה ולמנות זה בלאו לא היה דעתי, גם רבינו משה לא חיברו ולא הזכירו בחשבון הלאוין, וכשהגעתי להשלים עד כאן הלאוין אקראן בחלום במראית הלילה, הנה שכחת את העיקר, "השמר לך פן תשכח את ה'", (דברים ח', י"א). והתבוננתי עליו בבוקר, והנה יסוד גדול הוא ביראת השם, והואלתי לחברו בעזרת יהיב חכמתא לחכימין. אחרי כן עיינתי בספר פרק קמא דסוטה (ה, א) וגרסינן שם בהדיא, אזהרה לגסי הרוח מניין, רב נחמן ברבי יצחק אמר מהכא "ורם לבבך ושכחת את ה'", (דברים ח', י"א) "השמר לך פן תשכח את ה'", וכדרכי אבין אמר רבי אלעאי דאמר כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא [מצות] לא תעשה, עכ"ל הסמ"ג.

יז **בהערת** המו"ל בסוף ספר הזכירות כתב וז"ל: האדמו"ר מראדזין ז"ל החזיר העטרה ליושנה, וצוה בכל בתי כנסיות שלו לומר במוצש"ק קודם ברכו מזמור "לרוד ברוך" שבתהלים (קמ"ד). וטעמו בעבור שמתחילים ששת ימי המעשה שבהם יצא אדם לפעלו ולעבודתו ויכול לדמות לו כי בכחו ועוצם ידו עושה חיל, וילבש גאות אשר הוא כע"ז. על כן קודם כל יקבע בלבו האמונה כי השי"ת הוא הנותן כח לעשות חיל, וזאת תועיל לו על כל ימי השבוע מבלי לשכוח לחסות בה' כענין שאמרו בנדריים, יעמוד בריש שתא וכו', וכענין שאמרו מתנה הבאה לאדם ממקום אחר מתנה עליה שלא יירשנה.

יח **ונביא** בזה עצות לזכור השי"ת (משיחות הגר"א מילר זצ"ל, הובא בקובץ גליונות פ' בלק תשפ"ג)

עין רואה

יח **אמר** חז"ל (אבות ב' א') "דע מה מעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת" וכו'. עלינו לעבוד על הענין הזה במשך כל חיינו, בכל מקום בו אנחנו הלכים - ברחוב, ברכבת התחתית, בעבודה, בבית - לחשוב על כך שהשי"ת מביט בנו.

אימונים באוטובוס

טז **החובות** הלבבות מסייע לנו בעבודה זו באמצעות משל. הלא כולנו יודעים שכאשר מישהו מסתכל עלינו,

נדבת הרב **יעקב אנגל** ובי"ב שליט"א לרגל היכנס בם הבה"ח כמור יצחק ב"י בעול תורה ומצות. יה"ר שיגדל לתלמיד חכם מורה הוראה בישראל ויזכו לרוות ממנו ומכל יוצא"ח רב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג ומבורכים מתוך בריאות ושמחה שלום ושלוה כל הימים, אכ"ר

נדבת הרב **יעקב אנגל** ובי"ב שליט"א לזכות ולהצלחת חתנם הרב ישראל מאיר ריינר שליט"א ונ"ב חתני, יה"ר שיזכו לבנות את ביתם על אדני התורה והיראה ויראו דורות שירים ומבורכים מתוך בריאות ושמחה שלום ושלוה כל הימים, אכ"ר

אוזן שומעת

כה) נוסף עוד תרגיל שיסייע לעבוד גם על ענין אוזן שומעת! התרגיל הזה אמנם אינו קל, אך מי שינסה את התרגילים הקודמים, יכול לנסות גם את זה.

כו) כאשר אנחנו מדברים עם אנשים אחרים, קשה לנו מאוד לחשוב על ה'. הסיבה לכך היא שבן אדם הוא דבר מרתק, גם אם לא מדובר באישיות חשובה במיוחד. הפנים של בן שיחנו, כמו גם תוכן דבריו מעניינים אותנו באופן טבעי, ולכן אנו נוטים לשכוח תיכף ומיד את השי"ת.

כז) אך יש לנו תרגיל טוב, אותו נוכל לנסות מפעם פעם - לחשוב על ה' גם בעודנו מדברים עם אחרים. יכול אדם לומר לעצמו כך: "כעת אני עומד להתאמן לזכור את ה' בו בזמן שאני משוחח עם אדם אחר. כעת אגש לפלוני אלמוני, והנהל עמו שיחה קצרה, ובזמן הזה אקפיד לחשוב על כך שהשי"ת שומע כל מלה שאני אומר".

עליך להקפיד כמובן שהשיחה הזו תהיה קצרה, שכן לא תוכל להתמיד במחשבה אודות הקב"ה למשך זמן רב. בחר לך מישהו וגש אליו. הוא יתחיל לדבר אתך, ואתה תענה לו. אך עליך להקפיד לא להסיר את המחשבה הזו מראשך, ולהזכיר לעצמך ללא הרף שה' מסתכל עליך ברגע זה ומקשיב למה שאתה אומר. זה יהיה מאוד קשה, כי הנטייה הטבעית שלנו היא להיחשב בקסמו של בן שיחנו. אישיותי כובשת אותנו, ואנחנו שוכחים מכל דבר אחר. ולכן בזמן התרגיל הזה עלינו להיחלץ חושים ולשים לב שלא לשכוח את ה', אפילו לא לרגע אחד! לא תאבד את קו המחשבה! זכור כי ה' מסתכל עליך! נסו לעשות זאת למשך דקה או שתיים.

כח) מִי שינסה את התרגיל הזה, ידע נאמנה כי הוא השיג דבר גדול ביותר! זהו דבר שאפשר להתפאר בו, והיה

שווה להגיע לעולם רק כדי להתנסות פעם אחת בתרגיל הזה. מי שאף פעם לא ניסה זאת, ידע שהוא מחמיץ את אחת המטרות העיקריות שלשמן הוא נברא.

הדרך הסלולה להצלחה

כט) כאשר אדם מתאמן על התרגילים הללו שוב ושוב, הוא הופך למודע יותר ויותר לכך שהקב"ה מסתכל עליו. וזו אחת התוצאות החשובות ביותר שקיימות. אחד ההשיגים הגדולים ביותר שאליהם יכול יהודי להגיע הוא זה - לחיות מתוך הכרה ברורה שיש "עין רואה ואוזן שומעת". כי מי שחי עם הידיעה הזו, שענין ה' משוטטות בארץ ומביטות בו בכל רגע ומקשיב לכל דבריו, יחיה חיים של שלמות והצלחה, עכ"ל.

ל) והנה בזמנינו שיש מצלמות רחוב המצלמות כל מה שעובר שם וגם יש מקומות רבים שמקליטים בהם כל מלה שאדם מדבר שם, אדם יכול להקשות מדוע אני צריך לעשות אימונים הנ"ל הרי קל להבין שמצלמים אותי מלמעלה ושכל מילה שאני מדבר מוקלט בשמים.

אמנם המציאות אינו כן, שהרי אנשים עושים עבירות ולא איכפת להם, ומדוע שזה כן. ותירוץ שהיצר מסמא עיניהם שלא כל מה שמצלמים מסתכלים בו לאחר מכן ולא כל מה שמקליטים שומעים אתו, ועוד גם אם יסתכלו ויקשיבו הרי זה רק אחר שנים רבות, ודיה לצרה בשעתה. אמנם אם האדם יבין שכל מה שעושה כעת יש רואה מיד, וכל מה שמדבר שומעים דבריו מיד, היה נזהר הרבה יותר במעשיו ובדיבורו.

יך) שמאמר זה יהיה הכנה טובה לימי חודש אלול הבעל"ט ושעל ידי זה נשפר מעשינו ודבורינו, ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם.

טנא מלא ברכות נשגור קמיה האי גברא רבה יקרא ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, נחשון להאדיר ולהפיץ את דברי רבותינו מורי דרכנו, ועומד לימינו בכל עת, ה"ה ידינו היקר, ידי ה' וידי כל בית ישראל הרה"ג רבי **אהרן שוורץ** שליט"א ומנב"ח נ"ב תחי" עם השמחה השרויה במעונם בנישואי **בתם** הכלה תחי" עב"ג הבה"ח **אלעזר גולדברג ידלר** נ"ו בשעתו"מ, נברכם שיעלה היוזוג יפה יפה לפאר ולרומם כרם בית ישראל וזכות זיכוי הרבים בהפצת התורה ועוד הרבה עניינים תעמוד להם לסייעתא דשמיא מרובה בכל העניינים, לרווח נחת וקדושה מכל יוצ"ח מתוך מנוחת הדעת ושלמות הנפש כל הימים, אכ"ר **בני הקהילה מוזמנים לשבת שבע ברכות בסופי הסעודות באולם קוית' ה'**

נדבת הרב **בועז בקר** וב"ב שליט"א לרגל היכנס בנם הבה"ח כמר **הלל** נ"י בעול תורה ומצות. יה"ר שיגדל לתלמיד חכם מורה הוראה בישראל וזכו לרווח ממנו ומכל יוצ"ח רב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג **העילה לתורה בשב"ק בביהמ"ד שערי תפילה**

נדבת הרב **גולן בוטבול** וב"ב שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונם באירוסיו **בתם** תחי" עב"ג הבה"ח **יוסף ניסים חדאד** הי"ו בשעתו"מ. יה"ר שיעלה היוזוג יפה, לתפארת כרם בית ישראל, ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

לע"ג מייסד ומנהל ת"ת "בגה" בעיה"ק ירושלים תובב"א עשרות בשנים הרה"ג רבי **יעקב משה ב"ר צבי קורלנדסקי** זצ"ל ואחיו הרה"ג **רבי אריה ב"ר צבי** זצ"ל נלקחו בשם טוב מן העולם ביום אחד בד' אלול תשנ"ד הונצח ע"י נכדו חביבו ידינו הרב שלמה אדלר שליט"א

לע"ג הרב **אברהם בן חנה אלחדד** ז"ל נלב"ע כ"ט אב הונצח ע"י חתנו הרב מאיר אניגר שליט"א

מתחילים הלכות נטילת ידים

שיעור 'דף היומי בהלכה' מפי מורנו הגר"י טשזנר שליט"א בימים א' - ה' 20:30 - 21:00 בבית הכנסת קוית' ה' (היכל שמואל)

חצי שעה - שמשנה חיים

הוצאות הדפסת הגליון מרובות. לתרומות, הקדשות והנצחות

0527679598 או בנדרים פלוס: **עניינים נחוצים - תורת רבותינו**

שדרום (קופה 6142)

נדבת הרב **יהודה ברגר** וב"ב שליט"א בן הרב **מרדכי ברגר** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת בנם נ"י בשעתו"מ. יה"ר שיזכו להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו, ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו רב נחת מכל יוצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג **שמחת השלום-זכר' תתקיים א"ה בליל שב"ק בביתם (רח' החיד"א 1694). הברית תתקיים א"ה ביום שני באולם קוית' ה' (11:00)**

נדבת הרב **יעקב סיטבון** וב"ב שליט"א חתן הרב **דוד דינו** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת בנם **אליהו** נ"י בשעתו"מ. יה"ר שיזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו רב נחת מכל יוצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

טנא מלא ברכות

נשגור קמיה ידינו היקר איש אשר רוח בו להגדיל תורה ולהאדירה העומד לימין המערכת בכל זמן ועת בלב רחב ונפש הפצה **ה"ה הרב מנחם שניידר** שליט"א וב"ב הי"ו לרגל השמחה הגדולה השרויה במעונם בהולדת **בתם** הבכירה תחי" בשעתו"מ נברכם שיזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו ממנה רב נחת וקדושה ברוח ישראל סבא בדרכם של אמונתנו הצדקנית, ומשמחה גדולה זו יושפע שפע גדול של סיעתא דשמיא והצלחה גדולה בכל מעשה ידיהם ברו"ג ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו מתוך שמחה מנוחת הדעת ושלמות הנפש כל הימים, אכ"ר

נדבת הרב **משה אברהם** וב"ב שליט"א חתן הרב **מנחם אשכנזי** שליט"א לרגל השמחה הכפולה השרויה במעונם בהולדת בניהם **מנחם** נ"י ו**יחזקאל** נ"י בשעתו"מ. יה"ר שיזכו לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים וירוו רב נחת מכל יוצ"ח כ"י ויתברכו בכל מילי דמיטב ברו"ג

בליל שבת קודש בין קבלת שבת למעריב

ישאו דברים הרכנים הגאונים

אוד אביעזר - הרב ישראל אברמסקו שליט"א

אילת השחר - הרב מנחם גולדברג שליט"א רב ביהמ"ד

זכרון אליהו - הרב דוד שטרן שליט"א

חניכי הישיבות (שושנים) - הרב נסים מלכה שליט"א

חניכי ישיבות (פרויקט) - הרב רחמים טרנו שליט"א

קוית' ה' - הרב אבינעם טאובר שליט"א

שערי תפילה - הרב מרדכי ליבר הלוי כהן שליט"א רב ביהמ"ד

תפארת תורה - הרב שלמה לוי שליט"א רב ביהמ"ד